

8) оперативне управління системою фінансової безпеки підприємства за допомогою системи зворотного зв'язку, яке проявляється у зміні наявної або створення нової системи заходів із забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки [4, 71].

Механізм управління фінансово-економічною безпекою потребує організаційної структури. Головними чинниками, які описують організаційну структуру управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві, виступають: вид економічної діяльності; організаційно-правова форма; характеристики ринку та ринкова позиція підприємства; обсяг основних показників фінансово-економічної діяльності підприємства; рівень фінансово-економічної безпеки; кількість штатних працівників; можливість фінансування та погляди керівників підприємства на побудову системи фінансово-економічної безпеки підприємства [5, 101–102].

Таким чином, управління фінансово-економічною безпекою – це головне забезпечення стабільності та функціонування підприємства, яке є одним з головних пунктів завдань керівництва підприємства. Процес управління фінансово-економічною безпекою підприємства потребує збір відповідного механізму, компонентами якого є функції та методи управління, організаційна структура, фінансові інструменти та критерії оцінки фінансової безпеки підприємства.

Джерела та література

1. Бойкевич О. Р. Стратегічні пріоритети та засоби зміцнення економічної безпеки торговельного підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Львів, 2011. 234 с.
2. Слизкая В. П. Управление финансовой безопасностью предприятия в условиях нестабильности. *Журнал «Проблемы современной экономики»*. 2007. № 4 (24).
3. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учб. л-ри, 2008. 240 с.
4. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія/Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук; за ред. Т. Г. Васильціва. Львів: Ліга-Прес, 2012. 386 с.
5. Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 380 с.

Костакова Л. – ст. викл.
Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського
м. Кривий Ріг, Україна

Чинники виникнення криз на підприємстві

Криза, як економічна категорія, представляє собою процес занепаду підприємства, що призводить до порушення рівноваги між такими складовими ринку, як попит та пропозиція який та характеризується певною тривалістю у часі.

Класифікація криз, дослідження чинників їх виникнення на підприємстві, проблеми оцінювання кризового стану потенціалу чи ризику банкрутства підприємства, прогнозування банкрутства і неплатоспроможності на основі аналізу структури балансу – це далеко не весь перелік питань, що знаходяться у сфері наукових інтересів багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Вагомий внесок у дослідження окремих аспектів кризи та банкрутства зробили Е. І. Альтман, І. Бланк, Є. І. Бойко, Т. В. Булович, Н. В. Зарубеєва, І. Кац, А. Колос, Г. О. Крамаренко, Л. О. Кукурудза, Л. О. Лігоненко, Н. В. Мержа, О. О. Недосекін, О. Пушкар, С. Я. Салига, К. О. Соломянова-Кирильчук, Г. Спрінгейт, О. О. Терещенко, О. Тридід, Р. Таффлер, В. О. Шамрикова, А. М. Штангрет, І. О. Щербань та ін.

Забезпеченість стабільного функціонування підприємств у динамічних умовах зовнішнього середовища вимагає врахування кризових явищ при оцінюванні потенціалу підприємств, проведення діагностики його неплатоспроможності та ймовірності банкрутства. В сучасних

умовах господарювання однієї з актуальних проблем в українській економіці залишається проблема банкрутства вітчизняних підприємств, оскільки банкрутство окремого суб'єкта господарювання має негативні наслідки як для самого підприємства, так і для галузі та економіки у цілому.

У відповідності до Кодексу України з процедур банкрутства, банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури [1].

Неплатоспроможність – неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених Кодексом України з процедур банкрутства [1].

Більша частина вчених-економістів [2–5] розглядають кризу на підприємстві через призму таких параметрів, як: джерела (чинники) виникнення; види криз та стадії її розвитку. Інші частина науковців [6; 7] крім виду і фази (стадії) кризи, пропонують надавати оцінку її масштабності та гостроти.

Чинники кризи науковці поділяють на екзогенні та ендогенні. Узагальнивши та доповнивши запропоновані ними чинники, систематизуємо їх відповідно до виникнення криз в умовах діяльності промислових підприємств (рис. 1).

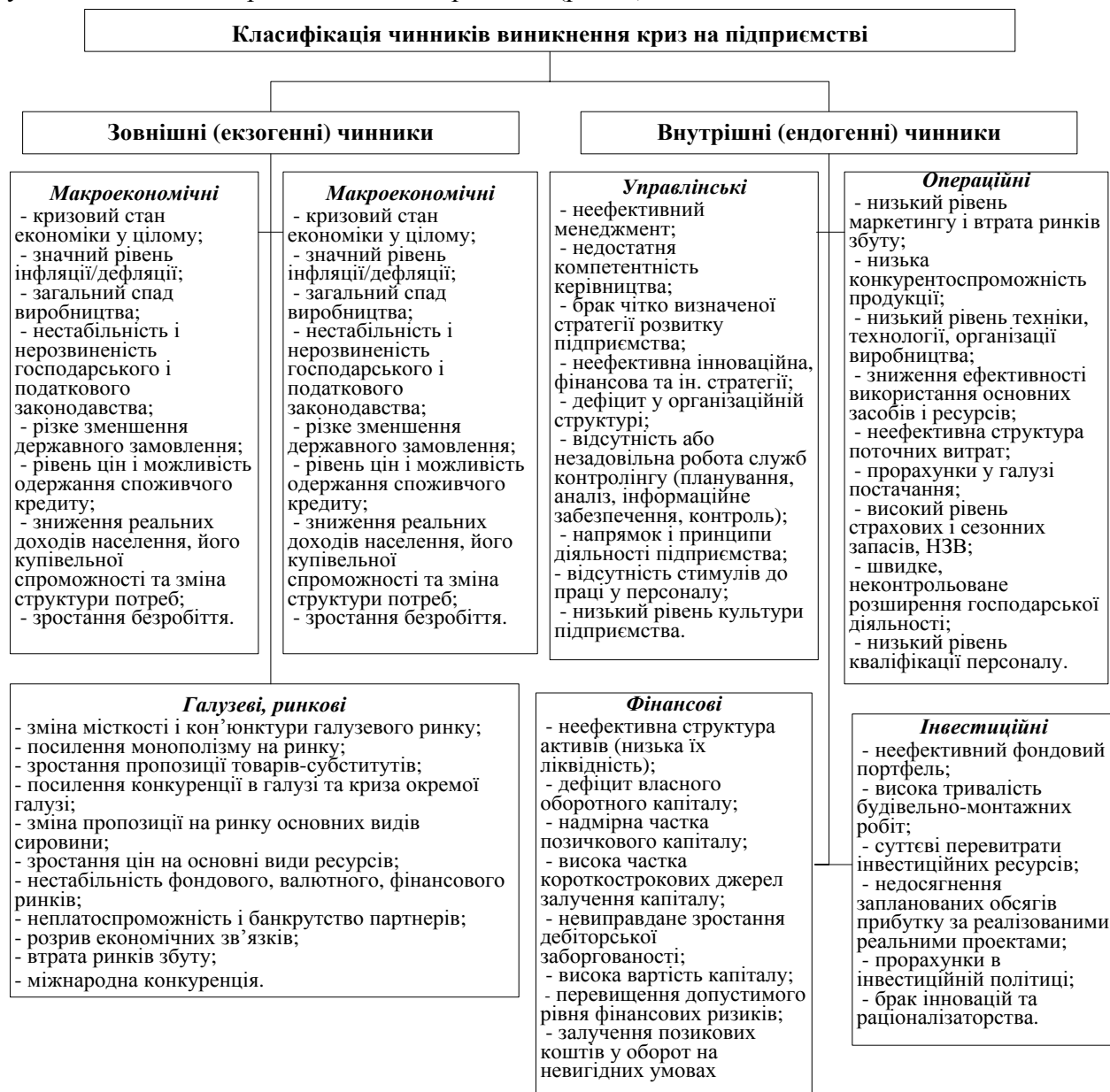

Рис. 1. Чинники виникнення криз на підприємстві [2–7]

Джерела та література

1. Кодекс України з процедур банкрутства. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 19.02.2020).
2. Бойко Є. І., Луцишин Т. Л. Фінансова криза на підприємстві та методи її оцінки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2006. Вип. 16.6. С. 187–190. URL: http://www.Nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/16_6/187_Vojko_16_6.pdf (дата звернення: 21.02.2020).
3. Антикризове фінансове управління підприємством: навч. посіб./С. Я. Салига, Є. І. Ляшенко, Н. В. Дадцій та ін. Київ: ЦУЛ, 2005. 208 с.
4. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2000. 412 с.
5. Шаманська О. І. Загальна система формування економічного потенціалу. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 2 (92). С. 109–117.
6. Гелетій Т. Г. Антикризове управління в стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект*. 2010. Ч. 1. С. 95–98. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2010_1/tom1/95.pdf (дата звернення: 22.02.2020).
7. Управління підприємствами: сучасні тенденції розвитку: монографія/Н. П. Гончарова, О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко та ін. Київ: КНЕУ, 2006. 288 с.

Кравець Д. – аспірант
 Науковий керівник: к. е. н., доц.
 Н. Волкова
 Одеський національний університет
 м. Одеса, Україна

Ефективне використання фінансових активів для забезпечення економічної безпеки підприємств

На сучасному етапі розвитку економіки механізм функціонування підприємств України постійно змінюється. Це пов'язане з їх економічними реформами, що проводяться в країні. Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинне мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння, тобто активи підприємства, які є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються в господарській діяльності з метою одержання позитивного фінансового результату.

У науковій літературі достатнє місце відводиться аналізу фінансових активів. Значний внесок у розробку методик аналізу фінансових активів зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти як Т. Балабанов, Л. А. Бернстайн, А. Д. Білик, В. Р. Банк, Ю. Брігхем, Л. Гапенські, Т. Р. Карлін, В. В. Ковальов, М. Н. Крейнина, Г. В. Савицька, В. Т. Савчук, О. С. Стоянова, Р. Холт, А. Д. Шеремет та ін.

Фінансові активи є частиною обігових коштів, які складають з грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської заборгованості та цінних паперів.

Згідно ПСБО 13 «Фінансові інструменти», фінансовий актив – це: грошові кошти та їх еквіваленти; контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства; контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах; інструмент власного капіталу [1].

Згідно МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» Фінансовий актив – це будь-який актив, що є: грошовими коштами; інструментом власного капіталу іншого суб'єкта господарювання; контрактним правом: отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання; обмінювати фінансові інструменти з іншим суб'єктом господарювання за